РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

15 юли 2010 година *

По дело C-256/09

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание членове 68 ЕО и 234 ЕО от Bundesgerichtshof (Германия) с акт от 10 юни 2009 г., постъпил в Съда на 10 юли 2009 г., в рамките на производство по дело

Bianca Purrucker

срещу

Guillermo Vallés Pérez,

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: г-н J. N. Cunha Rodrigues, председател на състав, г-жа P. Lindh, г-н A. Rosas (докладчик), г-н U. Lõhmus и г-н Ал. Арабаджиев, съдии,

* Език на производството: немски.

генерален адвокат: г-жа E. Sharpston,
секретар: г-н K. Malacek, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 17 март 2010 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за г-жа Purrucker, от адв. B. Steinacker, Rechtsanwältin,

— за германското правителство, от г-н J. Möller и г-жа J. Kemper, в качеството на представители,

— за чешкото правителство, от г-н M. Smolek, в качеството на представител,

— за испанското правителство, от г-н J. López-Medel Báscones, в качеството на представител,

— за италианското правителство, от г-жа G. Palmieri, в качеството на представител, подпомагана от г-жа G. Russo, avvocato dello Statto,

— за унгарското правителство, от г-жа R. Somssich и г-жа K. Szíjjártó, както и от г-н S. Boreczki, в качеството на представители,

— за португалското правителство, от г-н L. Inez Fernandes, в качеството на представител,

— за правителството на Обединеното кралство, от г-жа H. Walker, в качеството на представител, подпомагана от г-жа K. Smith, barrister,

— за Европейската комисия, от г-жа A.-M. Rouchaud-Joët и г-жа S. Grünheid, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 20 май 2010 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000 (ОВ L 338, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 183).

2 Запитването е отправено в рамките на производство по жалба, подадена пред Bundesgerichtshof от г-жа Purrucker, майка на децата Merlín и Samira Purrucker, срещу решението на Oberlandesgericht Stuttgart (Германия) от 22 септември 2008 г., доколкото с това решение се допуска изпълнението на определение на Juzgado de Primera Instancia № 4 de San Lorenzo de El Escorial (Испания), с което упражняването на родителските права за тези деца е предоставено на баща им.

Правна уредба

3 Конвенцията за гражданските аспекти на международното отвличане на деца е подписана на 25 октомври 1980 г. в рамките на Хагската конференция по международно частно право (наричана по-нататък „Хагската конвенция от 1980 г.“). Тя влиза в сила на 1 декември 1983 г. Всички държави — членки на Европейския съюз, са страни по конвенцията.

4 Тази конвенция съдържа различни разпоредби, целта на които е да се осигури незабавното връщане на незаконно отведени или задържани деца.

5 Член 16 от Хагската конвенция от 1980 г. предвижда в частност, че след получаване на съобщението за незаконното отвеждане или задържане на детето съдебните органи на договарящата държава, в която детето е било отведено или в която е било задържано, не разглеждат по същество правото на упражняване на родителските права, освен ако се установи, че детето не следва да бъде върнато по силата на тази конвенция.

6 Конвенцията за компетентността, приложимото право, признаването, изпълнението и сътрудничеството във връзка с родителската отговорност и мерките за закрила на децата е подписана на 19 октомври 1996 г., също в рамките на Хагската конференция по международно частно право (наричана по-нататък „Хагската конвенция от 1996 г.“). Тя заменя Конвенцията от 5 октомври 1961 г. относно компетентността на органите и приложимото право в областта на закрилата на непълнолетните.

7 Някои държави членки, по-специално Федерална република Германия и Кралство Испания, не са ратифицирали тази конвенция. Те са оправомощени да го направят с Решение 2008/431/ЕО на Съвета от 5 юни 2008 година за упълномощаване на определени държави членки да ратифицират или да се присъединят, в интерес на Европейската общност, към Хагската конвенция от 1996 година за компетентността, приложимото право, признаването, изпълнението и сътрудничеството във връзка с родителската отговорност и мерките за закрила на децата, и за упълномощаване на определени държави членки да направят декларация относно прилагането на съответните вътрешни норми на общностното право (ОВ L 151, стр. 36).

8 Член 11 от Хагската конвенция от 1996 г., който е част от глава II, озаглавена „Компетентност“, гласи:

„1. Във всички спешни случаи органите на всяка договаряща държава, на чиято територия се намира детето или неговото имущество, са компетентни да вземат необходими мерки за закрила.

2. Мерките, взети по силата на ал. 1, по отношение на дете, което има обичайно местопребиваване в договаряща държава, преустановяват своето действие веднага щом компетентните органи, които имат компетентност по силата на членове от 5 до 9, вземат необходимите според случая мерки.

3. Мерките, взети по силата на ал. 1, по отношение на дете, което има обичайно местопребиваване в недоговаряща държава, преустановяват своето действие във всяка договаряща държава веднага щом необходимите според случая мерки, взети от органите на друга държава, са признати в съответната договаряща държава“.

9 Член 23 от Хагската конвенция от 1996 г., който е част от глава IV, озаглавена „Признаване и изпълнение“, предвижда:

„1. Взетите от органите на договаряща държава мерки се признават по силата на закона във всички други договарящи държави.

2. Признаване може да бъде отказано:

а) ако мярката е била взета от орган, чиято компетентност не е произтичала от едно от основанията, посочени в глава II;

[…]“.

10 В член 26 от тази конвенция, който е част от същата глава, се уточнява:

„1. Ако мерки, взети в една договаряща държава и подлежащи на изпълнение в нея, трябва да бъдат изпълнени в друга държава, при молба от заинтересувано лице те се обявяват за изпълняеми или регистрирани с цел изпълнение в тази държава в съответствие с предвидената в законодателството ѝ процедура.

[…]

3. Обявяването на мерките за изпълняеми или регистрирани с цел изпълнение може да бъде отказано само по една от причините, посочени в чл. 23, ал. 2“.

11 Член 31 от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74) предвижда:

„Може да се направи заявление пред съдилищата на държава членка за такива временни, включително охранителни мерки, каквито съществуват съгласно законодателството на тази държава членка, дори ако съгласно настоящия регламент съдилищата на друга държава членка са компетентни по [иска]“.

12 Подобна разпоредба се съдържа в член 24 от Брюкселската конвенция от 1968 г. относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела (ОВ L 299, 1972 г., стр. 32; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 10, стр. 3), изменена с Конвенцията от 9 октомври 1978 г. за присъединяването на Кралство Дания, Ирландия и Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия (ОВ L 304, стр. 1, и — за изменения текст — стр. 77; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 10, стр. 16), с Конвенцията от 25 октомври 1982 г. за присъединяването на Република Гърция (ОВ L 388, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 10, стр. 118), с Конвенцията от 26 май 1989 г. за присъединяването на Кралство Испания и Португалската република (ОВ L 285, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 11, стр. 3) и с Конвенцията от 29 ноември 1996 г. за присъединяването на Република Австрия, Република Финландия и Кралство Швеция (ОВ C 15, 1997 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 11, стр. 164, наричана по-нататък „Брюкселската конвенция“).

13 Преди влизането в сила на Регламент № 2201/2003, с акт от 28 май 1998 г. на основание член K.3 от Договора за Европейския съюз Съветът на Европейския съюз съставя Конвенция за компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела (ОВ C 221, стр. 1, наричана по-нататък „Конвенцията Брюксел II“). Тази конвенция не е влязла в сила. Доколкото текстът

ѝ е възприет в разпоредбите на Регламент (ЕО) № 2201/2003, изготвеният от г-жа A. Borrás обяснителен доклад към конвенцията (ОВ C 221, 1998 г., стр. 27, наричан по-нататък „докладът „Borrás“) се използва за улесняване на тълкуването на този регламент.

14 Преди влизането в сила на Регламент № 2201/2003 се е прилагал Регламент (ЕО) № 1347/2000 на Съвета от 29 май 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност за децата на двамата съпрузи (ОВ L 160, стр. 19). Регламент № 1347/2000 е отменен с Регламент (ЕО) № 2201/2003, който има по-голямо приложно поле.

15 Съображения 12, 16, 21 и 24 от Регламент № 2201/2003 гласят:

„(12) [Правилата за] компетентността по делата за родителската отговорност, създадени с настоящ[ия регламент], [се определят с оглед на висшия] интерес на детето и особено на критерия на близостта. Това означава, че компетентността на първо място трябва да се отнася към държавата членка на обичайното пребиваване на детето, освен в няко[и] случаи на промяна на пребиваването на детето [или] по силата на споразумения между носителите на родителската отговорност.

[…]

(16) Настоящият регламент не трябва да възпира съдилищата в държавите членки да налагат временни, включително защитни мерки, в неотложни случаи, по отношение на лицата или имуществото, намиращо се в тази държава.

[…]

(21) Признаването и изпълнението на решения, постановени в държава членка, се основава на принципа на взаимно доверие и основанията за непризнаване се ограничават до необходимия минимум.

[…]

(24) Удостоверението, което се издава за целите на изпълнението на решението [не] трябва да бъде предмет на обжалване. То трябва да се поправи, само когато съществува материална грешка в него, т.е. когато то неправилно отразява решението“.

16 Съгласно член 2 от Регламент № 2201/2003:

„За целите на настоящия регламент:

1) терминът „съд“ обхваща всеки орган в държавите членки, който разполага с компетентност по делата, които попадат в обхвата на настоящия регламент по смисъла на член 1;

[…]

4) терминът „решение“ означава [...] решение, което е свързано с родителската отговорност, което е постановено от съда на държава членка, [независимо от наименованието на решението, включително съдебно решение или определение];

[...]

7) терминът „родителска отговорност“ означава всички права и задължения, отнасящи се до [личността] или имуществото на детето, които са предоставени на физическо или юридическо лице по силата на решение, на закона или по силата на споразумение, [пораждащо правни последици]. Терминът включва правото на упражняване на родителски права и правото на лични отношения с детето;

[...]

9) терминът „право на упражняване на родителски права“ включва правата и задълженията за полагане на грижа за личността на детето, и по специално на правото да се определи мястото на пребиваване на детето.

[...]

11) терминът „неправомерно отвеждане или задържане“ означава или отвеждането, или задържането на детето, при което:

а) това се осъществява в нарушение на правото на упражняване на родителски права, придобито по силата на решение или по силата на закона, или по споразумение, [пораждащо правни последици] по силата на правото на държавата членка, в която детето обичайно пребивава непосредствено преди отвеждането или задържането;

и

б) при условие че по време на отвеждането или задържането правото на упражняване на родителски права е било ефективно упражнявано съвместно или поотделно или би било упражнявано по този начин, ако не е било извършено отвеждането или задържането. Приема се, че родителските права се упражняват съвместно, когато по силата на решение или поради действието на закона единият носител на родителската отговорност не може да вземе решение за мястото на пребиваване на детето без съгласието на другия носител на родителската отговорност“.

17 Член 8, параграф 1 от този регламент предвижда:

„Съдилищата на държава членка са компетентни по делата, свързани с родителската отговорност за детето, ако детето има обичайно местопребиваване в тази държава членка по времето, когато съдът е сезиран“.

18 Член 9, параграф 1 от посочения регламент предвижда:

„Когато едно дете се [пре]мест[ва] правомерно от една държава членка в друга и придобива ново обичайно местопребиваване там, съдилищата на държавите членки по предишното обичайно местопребиваване на детето, по силата на изключение от член 8, запазват компетентността си по време на тримесечния период, следващ установяването с цел изменение на решението за право на лични отношения с детето, издадено [в] тази държава членка преди [преместването] на детето, когато носителя[т] на правото на лични отношения с детето по силата на решението за правото на лични отношения с детето продължава да живее обичайно [в] държавата членка на предишното [обичайно местопребиваване] на детето“.

19 Член 10 от същия регламент гласи:

„В случай на неправомерно отвеждане или задържане на дете, съдилищата на държавата членка, в която детето е имало обичайно местопребиваване непосредствено преди неправомерното отвеждане или задържане, запазват своята компетентност докато детето придобие обичайно пребиваване в друга държава членка […]“.

20 Член 19, параграф 2 от Регламент № 2201/2003 предвижда:

„Когато производството, отнасящо се до родителската отговорност по отношение на същото дете и [със същия предмет и на] същото основание, е [образувано] пред съдилищата на различни държави членки, съдът, пред който искът е предявен по-късно, спира съдебното производство до установяване на компетентността на съда, който първи е сезиран“.

21 Член 20 от този регламент, озаглавен „Временни, включително охранителни мерки“, гласи:

„1. В неотложни случаи разпоредбите на настоящия регламент не са пречка за съдилищата в държава членка да постановяват такива временни, включително охранителни мерки по отношение на лица или имущество в тази държава членка, каквито са предвидени в нейното законодателство, дори ако, по силата на настоящия регламент, съдът в друга държава членка е компетентен да разглежда [иска].

2. Мерките по смисъла на параграф 1 спират да се прилагат, когато съдът на държавата членка, който е компетентен по [иска] съгласно настоящия регламент, е взел мерките, които смята за подходящи“.

22 Член 21 и сл. от посочения регламент се отнасят до признаването и изпълнението на решения. Член 21, параграф 1 в частност предвижда, че решенията, постановени в една държава членка, се признават в друга държава членка без изискване за специални процесуални действия.

23 Член 24 от Регламент № 2201/2003 предвижда, че не може да се преразглежда компетентността на съда, който е постановил решението.

24 Член 39 от този регламент предвижда издаването на удостоверение. Съгласно изброяването на реквизитите на удостоверението в приложение II към Регламента този документ съдържа различни данни за производството, и в частност удостоверява дали съдебното решение подлежи на изпълнение и дали е връчено.

25 Член 46 от същия регламент гласи:

„Актовете, които са официалн[и] […] и са изпълняеми в една от държавите членки, както и споразуменията между страните, които са изпълняеми в държавата членка, в която са сключени, се признават и се изпълняват при същите условия като решенията“.

26 Член 60 от Регламент № 2201/2003 предвижда, че този регламент има предимство в частност пред Хагската конвенция от 1980 г. Член 61 от посочения регламент урежда съотношението между него и Хагската конвенция от 1996 г.

Фактите по главното производство и образуваните дела

27 От акта за преюдициално запитване личи, че в средата на 2005 г. г-жа Purrucker отива да живее в Испания с г-н Vallés Pérez. През май 2006 г. тя ражда близнаци, като раждането е преждевременно. Момчето, Merlín, е изписано от болницата през септември 2006 г. Момичето, Samira, е изписано едва през март 2007 г. поради настъпилите междувременно усложнения.

28 Тъй като преди това отношенията между г-жа Purrucker и г-н Vallés Pérez са се влошили, г-жа Purrucker иска да се върне в Германия с децата си, но първоначално г-н Vallés Pérez изразява несъгласие. На 30 януари 2007 г. страните сключват нотариално заверено споразумение, което трябва да бъде одобрено от съда, за да има изпълнителна сила. Точки 2 и 3 от това споразумение гласят:

„Второ — Непълнолетните общи деца на партньорите остават под родителската власт на бащата и майката, които упражняват съвместно родителските права, като бащата си запазва правото на лични отношения с децата и може свободно да го упражнява по всяко време и по свое желание, а местопребиваването се определя съгласно точка 3 по-долу.

Трето — Що се отнася до местопребиваването на майката и децата, г-жа Purrucker остава с тях в Германия, където установява постоянното си пребиваване и уведомява за адреса си бащата на децата, който изрично дава съгласието си за преместването на майката с децата в посочената страна, а майката признава правото на бащата на лични отношения с децата и му дава възможност по всяко време да посещава децата по негово желание, стига предварително да я е уведомил за датите на посещението. Местопребиваването се определя безсрочно,

без да се засяга правото на децата на партньорите сами да вземат решение при навършването на пълнолетие“.

29 Г-жа Purrucker възнамерява да се върне в Германия със сина си D., роден от предишна връзка, както и със своите деца Merlín и Samira.

30 Поради възникването на усложнения и необходимостта от хирургична намеса детето Samira не е изписано от болницата. Ето защо на 2 февруари 2007 г. г-жа Purrucker заминава за Германия със сина си Merlín. Според изявленията на г-жа Purrucker пред запитващата юрисдикция дъщеря ѝ Samira е трябвало също да бъде отведена в Германия след излизането ѝ от болницата.

31 Между страните в главното производство се водят три дела:

— първото, в Испания, е образувано по подадената от г-н Vallés Pérez молба за временни мерки. При определени условия това производство би могло да се разглежда като производство по иска с предмет правото на упражняване на родителските права за децата Merlín и Samira,

— второто, в Германия, е образувано по предявен от г-жа Purrucker иск да ѝ се предостави правото на упражняване на родителските права за същите деца,

— третото, в Германия, е образувано по молба от г-н Vallés Pérez за допускане на изпълнението на определението на Juzgado de Primera Instancia № 4 de San Lorenzo de El Escorial, с което се постановяват временни мерки. Това е и производството, в рамките на което е отправено преюдициалното запитване.

Производството в Испания по молбата за временни мерки

32 Тъй като приема, че нотариално завереното споразумение вече не го обвързва, през юни 2007 г. г-н Vallés Pérez подава молба пред Juzgado de Primera Instancia № 4 de San Lorenzo de El Escorial за постановяване на временни мерки, включващи и правото на упражняване на родителските права за децата Samira и Merlín.

33 Съдебното заседание се провежда на 26 септември 2007 г. Г-жа Purrucker представя писмено становище и се представлява в съдебното заседание.

34 С определение от 8 ноември 2007 г. Juzgado de Primera Instancia № 4 de San Lorenzo de El Escorial определя неотложни временни мерки.

35 Както следва от това определение, приложено към становището на г-жа Purrucker пред Съда, испанският съд постановява:

„Освен на испанския материален закон молбата се основава и на [Хагската конвенция от 1980 г.] (членове 1 и 2), както и на Регламент [...] № 2201/2003 и Спогодбата между Кралство Испания и Федерална република Германия от 14 ноември 1983 г. за компетентността на испанските съдилища (член 8)“.

36 В точка 3 от мотивите на определението се посочва:

„Трето — На първо място, предвид посоченото европейско право и ратифицираните от Кралство Испания и Федерална република Германия конвенции в областта на семейното право, включително родителските права и правото на издръжка за непълнолетните деца, настоящият съд е компетентен, тъй като родителите са пребивавали в Испания и последното местожителство на семейството е било там (член 769, параграф 3 от [испанския Граждански процесуален кодекс (Ley de Enjuiciamiento Civil)]; член 1 от [Хагската конвенция от 1980 г.] — компетентност на съда по обичайното местопребиваване на непълнолетното лице — като се има предвид, че Merlín е вписан в регистрите на Колменарехо и обичайното му местопребиваване е било в Испания до заминаването му за Германия на 2 февруари 2007 г.).

Освен това молителят е испански гражданин с обичайно местопребиваване в Испания и това е първото образувано в Испания производство по това дело. С определението за допускане на молбата от 28 юни и с последващото определение от 20 септември настоящият съд постановява, че спорът му е подсъден. Следователно съдът в Албщат евентуално трябва служебно да се десезира в полза на испанския съд съгласно член 19 от [Регламент № 2201/2003]. Служебно десезиране е възможно само ако пред съдилища в различни държави членки страните са направили искания с един и същ предмет и на едно и също основание във връзка с родителската отговорност по отношение на непълнолетно лице. Явно образуваното впоследствие в Германия производство по иск на Bianca Purrucker е опростена процедура с предмет осъждането на бащата Guillermo Vallés да изплаща издръжка за детето Merlín. Това дело е заведено под номер 8FH13/07 в съда по семейноправни спорове в Албщат.

В съдебното заседание представителят на Bianca Purrucker повдига възражение за неподсъдност по съображение, първо, че Merlín редовно пребивава в Германия и следователно интересите на това непълнолетно лице следва да се преценяват в Германия, и второ, че е налице частно споразумение между страните.

Ответникът възразява [срещу препращането на делото пред германския съд], като посочва, че не знае какво е действителното здравословно състояние на Merlín, че не е ясно дали майката някога ще се върне в Испания и че майката е заминала в момент, когато Samira е била в състояние на голяма опасност за живота. Освен това частното споразумение не е одобрено от съд, нито от прокуратурата, и е възможно да е подписано поради натиск и измама.

В съдебното заседание прокурорът поддържа, че настоящият съд е компетентен, по съображение че споразумението между страните не е одобрено по съдебен ред и че постановяването на временни мерки е неотложно. Той твърди, че испанският съд е компетентен поради обичайното местожителство на молителя в Испания, поради сключеното в Испания частно споразумение и поради факта, че непълнолетното лице Merlín е родено в Испания, и изразява съмнение дали Merlín правомерно е бил изведен от испанска територия.

Ето защо съдът приема, че е компетентен да се произнесе по молбата за временни мерки".

37 Както посочва Bundesgerichtshof в акта за преюдициално запитване, определението за временните мерки гласи:

„По молбата на г-н Guillermo Vallés Pérez с ответник г-жа Bianca Purrucker, с предохранителна цел съдът определя следните неотложни и незабавни временни мерки:

1. Предоставя на бащата, г-н Guillermo Vallés Pérez, правото на съвместно упражняване на родителските права за двете деца Samira и Merlín Vallés Purrucker, като двамата родители запазват родителската власт.

За изпълнението на тази мярка майката трябва да върне непълнолетния син Merlín на баща му, който е с местожителство в Испания. Трябва да се вземат подходящи мерки, за да се позволи на майката да пътува с непълнолетното дете и да посещава Samira и Merlín винаги когато поиска, и за тази цел трябва да ѝ бъде предоставено жилище, което може да служи за място за срещи на семейството; това жилище може да ѝ бъде предоставено от член на семейството или от доверено лице, което трябва да присъства на срещите през цялото време, което майката прекарва с децата; ако и двете страни са съгласни, за целта може да се използва жилището на бащата.

2. Забранява извеждането на децата от испанска територия без предварително съдебно разрешение.

3. Паспортите на двете деца се предоставят на родителя, който упражнява родителските права.

4. Промяна в местожителството на двете деца Samira и Merlín се допуска само с предварително съдебно разрешение.

5. Майката няма задължение за издръжка.

Съдът не се произнася по съдебните разноски.

Ако бъде предявен иск относно упражняването на родителските права, настоящото определение се прилага към преписката.

Определението се връчва на страните и на прокурора съгласно закона и не подлежи на обжалване“.

38 Както е видно от документите, приложени към становището на г-жа Purrucker, определението на Juzgado de Primera Instancia № 4 de San Lorenzo de El Escorial от 8 ноември 2007 г. е поправено с определение от 28 ноември 2007 г. Поправена е точка 1 от диспозитива, като новият текст гласи, че на бащата се предоставя „правото на упражняване на родителските права“, а не „правото на съвместно упражняване на родителските права“.

39 На 11 януари 2008 г. Juzgado de Primera Instancia № 4 de San Lorenzo de El Escorial издава удостоверение по член 39, параграф 1 от Регламент № 2201/2003, в което отбелязва, че определението е изпълняемо и връчено на страните.

40 Явно г-н Vallés Pérez предявява и иск относно упражняването на родителските права, като сезираният съд се произнася по иска на 28 октомври 2008 г., но решението му е обжалвано.

Производството в Германия по иска за упражняване на родителските права

41 На 20 септември 2007 г., т.е. преди постановяването на определението на Juzgado de Primera Instancia № 4 de San Lorenzo de El Escorial, г-жа Purrucker предявява пред Amtsgericht Albstadt (Първоинстанционен съд — Албщат, Германия) иск да ѝ се предостави правото на упражняване на родителските права за децата Merlín и Samira. Съгласно член 16 от Хагската конвенция от 1980 г. производството относно правото на упражняване на родителските права е спряно от 19 март до 28 май 2008 г., а след това е препратено на Amtsgericht Stuttgart (Германия) съгласно член 13 от германския Закон за изпълнението и

прилагането на някои правни актове в областта на международното семейно право (Gesetz zur Aus- und Durchführung bestimmter Rechtsinstrumente auf dem Gebiet des internationalen Familienrechts). Amtsgericht Stuttgart отказва да постанови нови временни мерки във връзка с упражняването на родителските права за двете деца. Той не се произнася и по иска, а изразява съмнение относно международната си компетентност. С определение от 8 декември 2008 г. този съд отбелязва, че с определението, посочено в точка 40 от настоящото решение, Juzgado de Primera Instancia № 4 de San Lorenzo de El Escorial приема, че е първият сезиран съд по смисъла на член 16 и член 19, параграф 2 от Регламент № 2201/2003. Ето защо Amtsgericht Stuttgart спира производството на основание член 19, параграф 2 от този регламент до влизането в сила на определението на Juzgado de Primera Instancia № 4 de San Lorenzo de El Escorial.

42 Г-жа Purrucker обжалва решението на Amtsgericht Stuttgart. На 14 май 2009 г. Oberlandesgericht Stuttgart го отменя и връща делото на Amtsgericht Stuttgart за ново разглеждане. Oberlandesgericht Stuttgart приема, че съдът е длъжен сам да провери дали спорът му е подсъден и че член 19 от Регламент № 2201/2003 не предоставя на нито едно от сезираните съдилища изключителната компетентност да определи кой е първият сезиран съд. Oberlandesgericht Stuttgart отбелязва, че подаденото в Испания през юни 2007 г. искане на г-н Vallés Pérez относно упражняването на родителските права е част от производство за определяне на временни мерки, докато с подадената в Германия на 20 септември 2007 г. искова молба на г-жа Purrucker е предявен искът за упражняване на родителските права. Производствата по такъв иск и съответно по молба за временни мерки имат за предмет различни спорове, съответно различни искания.

43 С разпореждане от 8 юни 2009 г. Amtsgericht Stuttgart изисква от страните да го уведомят на какъв етап е производството в Испания и им предоставя възможност да изразят становище по евентуалното отправяне на преюдициален въпрос до Съда във връзка с определянето на първия сезиран съд съгласно член 104б от Процедурния правилник на Съда.

Производството в Германия за допускане на изпълнение на определението на испанския съд

44 Това е производството, в рамките на което е отправено преюдициалното запитване. На първо време г-н Vallés Pérez, наред с останалото, иска връщане на детето Merlín, а в условията на евентуалност — допускане на изпълнението на определението на Juzgado de Primera Instancia № 4 de San Lorenzo de El Escorial. Впоследствие той преформулира исканията си, като основното му искане вече е да се допусне изпълнението на това определение. В резултат с решение от 3 юли 2008 г., потвърдено след обжалване от Oberlandesgericht Stuttgart с решение от 22 септември 2008 г., Amtsgericht Stuttgart допуска изпълнението на определението на испанския съд и предупреждава г-жа Purrucker, че ако не се съобрази, може да ѝ бъде наложена глоба.

45 Bundesgerichtshof обобщава текста на решението на Oberlandesgericht Stuttgart, както следва:

„Няма основание да не се допусне изпълнението на определението на испанския съд. Наистина става дума за временна мярка, постановена от испанския съд. Член 2, точка 4 от Регламент № 2201/2003 обаче не разграничава съдебните решения в зависимост от формата им за целите на признаването и изпълнението на съдебни решения от други държави членки, а просто изисква да е налице „съдебно решение“. Въпреки че общите деца на партньорите не са изслушани от испанския съд, това не съставлява нарушение на съществените процесуални правила на германското право, още повече че към момента на постановяване на определението децата са били на възраст от само година и половина. Не се потвърждават изразените от ответника по молбата съмнения относно изпълнителната сила на испанското определение предвид твърдяното късно предявяване на иск относно упражняването на родителските права, доколкото испанският съд е издал удостоверението по член 39 от Регламент № 2201/2003. Не са налице и основанията за непризнаване по член 23 от Регламент № 2201/2003. В частност не е налице противоречие с германския обществен ред; правото на

защита на ответника е било гарантирано чрез редовното му призоваване в съдебното заседание. Фактът, че г-жа Purrucker не се е явила лично в съдебното заседание, а само се е представлявала от адвокат, е резултат от нейно лично решение. В производството по признаване и допускане на изпълнение съдът няма правомощие да се произнася по правилността на взетото в Испания решение относно упражняването на родителските права“.

46 Пред Bundesgerichtshof г-жа Purrucker обжалва решението на Oberlandesgericht Stuttgart от 22 септември 2008 г., по съображението че съгласно член 2, точка 4 от Регламент № 2201/2003 признаването и изпълнението на решенията на съдилищата в други държави членки не се отнасят до временните мерки по член 20 от посочения регламент, тъй като не могат да се разглеждат като решения относно родителската отговорност.

Актът за преюдициално запитване и преюдициалният въпрос

47 Bundesgerichtshof посочва, че въпросът дали разпоредбите на член 21 и сл. от Регламент № 2201/2003 се прилагат и към временните мерки по смисъла на член 20 от този регламент, или само към решенията по самия иск, отдавна се обсъжда в доктрината и все още не е окончателно решен в съдебната практика.

48 Според едно от схващанията временните мерки по смисъла на член 20 от Регламент № 2201/2003 по принцип са изключени от приложното поле на разпоредбите за признаването и изпълнението по член 21 и сл. от този регламент. Член 20 от него съдържа само правило за компетентност. Решение от 2 април 2009 г. по дело A (C-523/07, Сборник, стр. I-2805, точка 46 и сл.) може да се

разбира в подкрепа на това схващане, доколкото в него се приема, че временните мерки по член 20 от Регламент № 2201/2003 трябва да имат временен характер, а изпълнението и задължителният им характер трябва да произтичат от националното законодателство. Ако е така, жалбата на г-жа Purrucker би трябвало да се уважи.

49 Според второто схващане приложното поле на член 2, точка 4 от Регламент № 2201/2003 обхваща и временните мерки, постановени от съда, който е компетентен да разгледа иска, стига поне a posteriori да е спазено правото на защита. Този принцип отговаря на практиката на Съда, съгласно която изслушване a posteriori е достатъчно за гарантирането на справедлив процес (Решение от 16 юни 1981 г. по дело Klomps, 166/80, Recueil, стр. 1593). Според други схващания пък прилагането на Регламент № 2201/2003 е ограничено до временните мерки, които евентуално са взети в състезателно производство при спазване на правото на защита.

50 При последните две хипотези уважаването на жалбата зависи от въпроса дали в производството, в което е постановена временната мярка, г-жа Purrucker действително е получила право да бъде изслушана. Според запитващата юрисдикция утвърдителният отговор на този въпрос намира подкрепа във факта, че заинтересованото лице е било призовано в съдебното заседание, където е било представлявано от адвокат, и че децата са били на възраст, на която изслушването им не би могло да послужи за получаване на допълнителна информация.

51 Накрая, поддържа се и схващането, че всички временни мерки попадат в обхвата на Регламент № 2201/2003. От една страна, временните мерки на основание член 20 от този регламент се разглеждат като решения по смисъла на член 2, точка 4 от него, към които се прилагат разпоредбите на член 21 и сл. от същия регламент относно признаването и изпълнението. От друга страна, застъпниците на това схващане изтъкват и довода, че дори дефиницията на понятието „решение“ по член 2, точка 4 от Регламент № 2201/2003 да не обхваща

временните мерки по смисъла на член 20 от този регламент, към последните все пак трябва да се прилагат разпоредбите на член 21 и сл. от регламента, с които се уреждат признаването и изпълнението на решенията, постановени в други държави членки. Според това схващане разпоредбите на член 21 и сл. несъмнено се прилагат към постановената от испанския съд временна мярка и съответно жалбата трябва да се отхвърли.

52 Bundesgerichtshof отбелязва, че определението на испанския съд не е в противоречие с германския обществен ред.

53 С оглед на тези съображения Bundesgerichtshof решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Следва ли разпоредбите на член 21 и сл. от Регламент [№ 2201/2003], уреждащи признаването и изпълнението на съдебни решения на други държави членки по смисъла на член 2, точка 4 от този регламент, да се прилагат и към подлежащи на изпълнение временни мерки по смисъла на член 20 от същия регламент, свързани с упражняването на родителските права?“

Производство пред Съда

54 На основание член 54а от Процедурния правилник на Съда съдията докладчик и генералният адвокат отправят искане до г-жа Purrucker да представи на Съда решенията от 8 декември 2008 г., 14 май 2009 г. и 8 юни 2009 г., които са упоменати в точки 41—43 от настоящото решение и са посочени в становището на г-жа Purrucker.

55 От представените становища личи, че по всяка вероятност единствено г-жа Purrucker и испанското правителство са били запознати с мотивите на определението на Juzgado de Primera Instancia № 4 de San Lorenzo de El Escorial от 8 ноември 2007 г., що се отнася в частност до компетентността на испанския съд. Много от представилите становища правителства предлагат отговор на преюдициалния въпрос, като се основават на допускане относно тази компетентност, докато Европейската комисия разглежда няколко различни хипотези.

56 След като това определение, приложено към становището на г-жа Purrucker, е изпратено до заинтересованите субекти по член 23 от Статута на Съда на Европейския съюз, Съдът приканва тези субекти отново да изразят писмено становище по преюдициалния въпрос, вече с оглед на точка 3 от това определение, възпроизведена в точка 36 от настоящото решение. Освен това Съдът приканва испанското правителство да даде някои пояснения относно производството за определяне на временни мерки в дела като разглежданото в главното производство.

По преюдициалния въпрос

57 С въпроса си Bundesgerichtshof иска да се установи дали разпоредбите на член 21 и сл. от Регламент № 2201/2003 се прилагат и към подлежащи на изпълнение временни мерки по смисъла на член 20 от този регламент, свързани с упражняването на родителските права.

58 Релевантността на този въпрос се оспорва по съображение, първо, че разглежданите в главното производство временни мерки не попадат в хипотезата на член 20 от посочения регламент, тъй като са постановени от съда, който е компетентен да разглежда и иска, и второ, че дори да са били постановени от съд, който не е компетентен по иска, при всички положения тези мерки не попадат в хипотезата на посочената разпоредба, що се отнася до детето Merlín, тъй като то не се е намирало в Испания към момента на произнасянето на Juzgado de Primera Instancia № 4 de San Lorenzo de El Escorial.

59 Това противоречие показва, че е необходимо тълкуването на член 20 от Регламент № 2201/2003 да не се свежда до въпроса за последиците от решенията, до които се отнася тази разпоредба, а да се разгледа и въпросът до кои решения се отнася тя.

60 Член 20 от Регламент № 2201/2003 е последният от глава II, която се отнася до компетентността. Той не е сред разпоредбите, свързани конкретно с компетентността относно родителската отговорност, които са част от раздел 2 от тази глава, а е включен в раздел 3 от нея, озаглавен „Общи разпоредби“.

61 Систематичното място на тази разпоредба в Регламент № 2201/2003 сочи, че въпросният член 20 не е разпоредба, която определя компетентността по иска по смисъла на този регламент.

62 Тази констатация съответства на текста на посочения член 20, в който се посочва само че в неотложни случаи разпоредбите на Регламент № 2201/2003 „не са пречка“ за съдилищата в държава членка да постановяват определени временни, включително охранителни мерки, предвидени в нейното законодателство, дори ако по силата на този регламент съдът в друга държава членка е компетентен да

разглежда иска. Освен това съображение 16 от посочения регламент указва, че той „не трябва да възпира“ приемането на такива мерки.

63 Оттук следва, че член 20 от Регламент № 2201/2003 обхваща единствено мерки, постановени от съдилища, чиято компетентност в областта на родителската отговорност не се основава на някоя от разпоредбите в глава II, раздел 2 от този регламент.

64 Следователно въпросът дали член 20 от посочения регламент се отнася до тези мерки е обусловен не само от вида на мерките, които съдът може да постанови — временни или охранителни, за разлика от решенията по самия иск — но в частност и от факта, че те са постановени от съд, чиято компетентност не се основава на друга разпоредба от същия регламент.

65 Спорът в главното производство показва, че в това отношение решението, постановено от съд по смисъла на член 2, точка 1 от Регламент № 2201/2003, невинаги може лесно да се квалифицира въз основа на текста му. Всъщност Juzgado de Primera Instancia № 4 de San Lorenzo de El Escorial констатира, че искането е направено на основание на съответния испански материален закон, на Хагската конвенция от 1980 г., както и на посочения регламент и на спогодбата между Кралство Испания и Федерална република Германия от 14 ноември 1983 г. относно компетентността на испанските съдилища. Сред тези разпоредби испанският съд изглежда основава извода за своята компетентност в частност на член 769, параграф 3 от испанския Граждански процесуален кодекс и на член 1 от Хагската конвенция от 1980 г. Що се отнася до фактите, които могат да обосноват извода за компетентност с оглед на тези разпоредби, Juzgado de Primera Instancia № 4 de San Lorenzo de El Escorial посочва едновременно местопребиваването на родителите, последното местожителство на семейството, обичайното местопребиваване на непълнолетното лице до заминаването му за Германия, гражданството на молителя, обичайното му местопребиваване в Испания и факта, че това е първото производство по това дело в Испания. Накрая, този съд споменава становището на прокуратурата, която освен вече изброените факти

взема предвид и още два — че нотариално завереното споразумение е сключено в Испания и че детето Merlín е родено в Испания.

66 По-голямата част от упоменатите от Juzgado de Primera Instancia № 4 de San Lorenzo de El Escorial факти явно не съответстват на критериите за установяване на компетентността съгласно членове 8—14 от Регламент № 2201/2003. Що се отнася до фактите, които съответстват на критериите по членове 8, 9 и 10 от посочения регламент и които могат да обосноват компетентността, а именно обичайното местопребиваване на непълнолетното лице и предишното му обичайно местопребиваване, въз основа на тях не може да се установи на основание на коя от тези три разпоредби посоченият съд приема, ако изобщо е така, че е компетентен съгласно този регламент.

67 Както сочат представените на Съда становища и трудностите, с които се сблъскват представилите становища заинтересовани субекти при предлагането на отговор на преюдициалния въпрос, в резултат от всички тези обстоятелства текстът на определението на Juzgado de Primera Instancia № 4 de San Lorenzo de El Escorial оставя голяма неяснота по въпроса дали този съд се е съобразил с предимството на Регламент № 2201/2003 спрямо останалите посочени в това определение разпоредби и дали го е приложил към фактите по делото.

68 Според чешкото правителство, когато не е изрично посочено, че съдебното решение е постановено на основание член 20 от този регламент, принципът на взаимно доверие, който е в основата на Регламент № 2201/2003, изисква да се презумира, че постановилият решението съд е компетентен по смисъла на посочения регламент. Според г-жа Purrucker и германското правителство, напротив, когато не е ясно дали съдът е компетентен по смисъла на Регламент № 2201/2003, трябва да се прилага презумпция, че съответното решение е мярка по смисъла на член 20 от този регламент.

69 В това отношение следва да се напомни, че като част от правото на Съюза Регламент № 2201/2003 има предимство спрямо националното право. Освен това при условията на членове 59—63 от него той има превес над повечето международни конвенции в областите, които урежда.

70 Видно от съображение 2 от Регламент № 2201/2003, принципът на взаимно признаване на съдебните решения е крайъгълен камък за създаването на действително пространство на правосъдие.

71 Съгласно съображение 21 от посочения регламент това признаване трябва да се основава на принципа на взаимно доверие.

72 Именно взаимното доверие дава възможност да се изгради задължителна система от правила за компетентността, които всички съдилища по Регламент № 2201/2003 са длъжни да спазват, и съответно позволява на държавите членки да се откажат от вътрешните си правила за признаване и изпълнение в полза на опростения механизъм за признаване и изпълнение на съдебните решения, постановени в производства по дела, свързани с родителската отговорност (вж. по аналогия, във връзка с производствата по несъстоятелност, Решение от 2 май 2006 г. по дело Eurofood IFSC, C-341/04, Recueil, стр. I-3813, точка 40).

73 По същината си принципът на взаимно доверие изисква сезираният с искане във връзка с родителската отговорност съд на държава членка да провери компетентността си от гледна точка на членове 8—14 от Регламент № 2201/2003 (вж. по аналогия Решение по дело Eurofood IFSC, посочено по-горе, точка 41) и от постановеното от него решение ясно да личи, че на практика е съобразил предвидените в този регламент пряко приложими правила за компетентността или че се е произнесъл на основание на тези правила.

74 Както се пояснява в член 24 от посочения регламент, в замяна съдилищата в другите държави членки не могат да преразглеждат извода на първия съд по въпроса за компетентността му.

75 Когато изложените в съдебното решение факти и съображения не сочат недвусмислено, че съдът, който го е постановил, е компетентен по иска, гореупоменатата забрана не е пречка съдът, на който е представено това решение, да провери дали от него личи, че съдът, който го е постановил, на практика е основал компетентността си на разпоредбите на Регламент № 2201/2003. Всъщност, както подчертава генералният адвокат в точка 139 от заключението си, тази проверка не е преразглеждане на компетентността на съда, който е постановил решението, а служи само за установяване на основанието, на което този съд е приел, че е компетентен.

76 От всички тези съображения следва, че когато изложените в решението факти и съображения не сочат ясно, че постановилият временните мерки съд е компетентен и по иска съгласно Регламент № 2201/2003, или когато това решение не е мотивирано недвусмислено по въпроса за компетентността на този съд по иска чрез посочване на някое от основанията за компетентност по членове 8—14 от този регламент, може да се заключи, че това решение не е прието в съответствие с предвидените в посочения регламент правила за компетентност. Решението обаче може да се прецени от гледна точка на член 20 от Регламента, за да се провери дали попада в хипотезата на тази разпоредба.

77 Всъщност член 20 от Регламент № 2201/2003 предвижда няколко условия. Както пояснява Съдът, посочените в член 20, параграф 1 от Регламента съдилища могат да постановяват подобни временни, включително охранителни мерки само при наличието на три кумулативни условия, а именно:

— съответните мерки трябва да са неотложни,

— да са постановени по отношение на лица или имущество, които се намират в държавата членка, където тези съдилища заседават, и

— да са с временен характер (Решение по дело A, посочено по-горе, точка 47 и Решение от 23 декември 2009 г. по дело Detiček, C-403/09 PPU, Сборник, стр. I-12193, точка 39).

78 Оттук следва, че решенията, от които не е видно, че са постановени от компетентен или предполагаемо компетентен по иска съд, невинаги попадат в обхвата на член 20 от Регламент № 2201/2003 — те попадат в този обхват само когато отговарят на предвидените в тази разпоредба условия.

79 Що се отнася до последиците от мерките по член 20 от посочения регламент, Съдът е постановил, че тъй като приемането на такива мерки се извършва на основание на разпоредби от националното право, задължителният им характер трябва да произтича от съответното национално законодателство (Решение по дело A, посочено по-горе, точка 52).

80 Освен това в член 20, параграф 2 от Регламент № 2201/2003 се уточнява, че мерките по смисъла на член 20, параграф 1 от Регламента спират да се прилагат, когато съдът на държавата членка, който е компетентен по иска съгласно същия регламент, е взел мерките, които смята за подходящи.

81 Поради задължителната сила и непосредствената приложимост на Регламент № 2201/2003 и предвид текста на член 20 от него, в държавата членка на съда, който е постановил решението, мерките по тази разпоредба могат да се противопоставят на по-рано постановено решение на съд в друга държава членка, който е компетентен по иска. Обратно, решението, което не попада в хипотезата

на член 20 от посочения регламент, тъй като не отговаря на предвидените в тази разпоредба условия, няма превес над подобно по-рано постановено решение (вж. случая, разгледан в Решение по дело Detiček, посочено по-горе, по-специално точка 49).

82 Що се отнася до последиците от решенията по член 20 от Регламент № 2201/2003 в държави членки, различни от държавата на постановилия решението съд, Комисията и редица държави членки поддържат, че би трябвало за мерките по член 20 да може да се прилага предвидената с посочения регламент система за признаване и изпълнение. Те посочват хипотезата на отвеждане на лице или преместване на имуществото му след произнасянето на съда или случаите на злополука или заболяване на детето, при които е необходимо разрешение от лице, което се намира в друга държава членка.

83 Все пак следва да се приеме, както посочва генералният адвокат в точки 172—175 от заключението си, че предвидената в Регламент № 2201/2003 система за признаване и изпълнение не се прилага към мерките по член 20 от него.

84 Всъщност такава приложимост не съответства на волята на законодателя на Съюза. Както личи от мотивите към предложението на Комисията от 2002 г., въз основа на което е приет Регламент № 2201/2003 (документ COM(2002) 222 окончателен), член 20, параграф 1 от този регламент произтича от член 12 от Регламент № 1347/2000, който пък възпроизвежда член 12 от Конвенцията Брюксел II. Както мотивите към предложението на Комисията от 1999 г., въз основа на което е приет Регламент № 1347/2000 (документ COM(1999) 220 окончателен), така и докладът „Borrás“ относно Конвенцията Брюксел II съдържат еднакъв текст във връзка с тези членове, а именно че „нормата на този член ограничава териториалното действие на мерките до държавата, в която са взети“.

85 В това отношение в доклада „Borrás“ се подчертава разликата между текста на член 12 от Конвенцията Брюксел II и текста на член 24 от Брюкселската конвенция, доколкото „мерките по член 24 от последната [...] се ограничават до въпроси от приложното поле на конвенцията и [...] за сметка на това имат екстратериториално действие“. От това сравнение с Брюкселската конвенция личи, че волята на съставителите на Конвенцията Брюксел II е да установят връзка между обхвата на въпросите, по които могат да се постановяват временни мерки, и териториалното действие на тези мерки.

86 Тази връзка може да се обясни с риска от заобикаляне на нормите на други актове на Съюза, и в частност на Регламент № 44/2001. Всъщност, както се подчертава и в мотивите към предложението на Комисията от 1999 г., въз основа на което е приет Регламент № 1347/2000, и в доклада „Borrás“, временните мерки по член 20 от Регламент № 2201/2003 се отнасят както до лицата, така и до имуществото, и следователно обхващат въпроси, които не се уреждат от последния регламент. Следователно прилагането на предвидената в Регламент № 2201/2003 система за признаване и изпълнение в такива случаи би позволила в други държави членки да се признават и изпълняват мерки, отнасящи се до въпроси, които не се уреждат от този регламент и които би могло да са постановени например в нарушение на правилата за специалната или изключителната компетентност на други съдилища съгласно Регламент № 44/2001.

87 Текстът на Регламент № 2201/2003 изобщо не свидетелства за наличието на воля за отказ от изяснените в тези подготвителни документи съображения относно последиците от мерките по член 20 от Регламента. Напротив, систематичното място на тази разпоредба в Регламента и изразите „не са пречка“ и „не трябва да възпира“, използвани съответно в член 20, параграф 1 и в съображение 16 от посочения регламент, показват, че мерките по член 20 не са част от решенията, които се приемат съгласно предвидените в същия регламент правила за компетентност и към които следователно се прилага въведената с него система за признаване и изпълнение.

88 Този извод не може да се обори въз основа на член 11, алинея 1 от Хагската конвенция от 1996 г. Съгласно тази разпоредба „[в]ъв всички спешни случаи органите на всяка договаряща държава, на чиято територия се намира детето или неговото имущество, са компетентни да вземат необходими мерки за закрила".

89 Както подчертава германското правителство в писменото си становище, между член 11, алинея 1 от Хагската конвенция от 1996 г. и член 20 от Регламент № 2201/2003 има две важни разлики. Първо, член 11 от тази конвенция явно е правило за компетентност и от систематическа гледна точка се намира сред разпоредбите за компетентността, което не е вярно за член 20 от Регламента, както бе посочено в точка 61 от настоящото решение.

90 Освен това, макар Хагската конвенция от 1996 г. да предвижда признаването и изпълнението на мерките, постановени съгласно член 11 от нея, следва да се напомни, че нормите на тази конвенция, и в частност отнасящият се до признаването член 23, алинея 2, буква а) и отнасящият се до изпълнението член 26, алинея 3, който отпраща към посочения член 23, алинея 2, допускат да се преразглежда международната компетентност на съда, който е постановил мярката. В предвидената с Регламент № 2201/2003 система за признаване и изпълнение не е така, тъй като член 24 от Регламента забранява да се преразглежда въпросът за компетентността на съда на държавата членка, в която е постановено решението.

91 Както подчертава Обединеното кралство в съдебното заседание, ако се допусне признаването и изпълнението на мерки по член 20 от Регламент № 2201/2003 във всяка друга държава членка, включително в държавата на съда, който е компетентен по иска, би възникнал риск от заобикаляне на предвидените в този регламент правила за компетентността и от „forum shopping", което би било в разрез с преследваните с този регламент цели, и в частност с необходимостта

от съобразяване с висшия интерес на детето, намерила израз в правилото, че решенията относно това дете се вземат от съда, който е географски най-близо до обичайното му местопребиваване — съд, за който законодателят на Съюза преценява, че е в най-добро положение да прецени какви мерки трябва да се вземат в интерес на детето.

92 Фактът, че предвидената в Регламент № 2201/2003 система за признаване и изпълнение не се прилага към мерките по член 20 от него, не е пречка тези мерки в действителност да бъдат признати и изпълнени в друга държава членка, както посочва генералният адвокат в точка 176 от заключението си. За целта могат да се използват други международни актове или други национални правни норми, при условие че се спазва посоченият регламент.

93 Освен това Регламент № 2201/2003 не само предвижда правила за компетентността на съдилищата и за признаването и изпълнението на техните решения, но и установява сътрудничество между централните органи на държавите членки в областта на родителската отговорност. Необходимо е подобно сътрудничество да се прилага за получаването на съдействие — при спазване на посочения регламент и на националното законодателство — в изключителни и неотложни случаи като посочените в точка 82 от настоящото решение.

94 В точка 42 от Решение по дело Detiček, посочено по-горе, Съдът дава дефиниция на понятието за неотложност по член 20 от Регламент № 2201/2003, като посочва, че то се отнася едновременно до положението, в което се намира детето, и до невъзможността искането относно родителската отговорност на практика да бъде отнесено до компетентния да разгледа иска съд.

95 В това отношение следва да се напомни, че макар наистина да е допустимо конкретните условия за упражняването от ответника на правото на изслушване да варират в зависимост от евентуалната неотложност за постановяването на решение, всяко ограничение на упражняването на това право трябва да бъде надлежно обосновано и да се придружава с процесуални гаранции за ефективната възможност на засегнатите от подобно производство лица да оспорват приетите неотложни мерки (вж. по аналогия, във връзка с производствата по несъстоятелност, Решение по дело Eurofood IFSC, посочено по-горе, точка 66).

96 В главното производство не се оспорва фактът, че Juzgado de Primera Instancia № 4 de San Lorenzo de El Escorial изслушва г-жа Purrucker, преди да постанови временните мерки. За сметка на това от поясненията относно главното производство, които испанското правителство предоставя по искане на Съда, е видно, че:

— решението за временните мерки не подлежи на обжалване, така че ответникът няма възможност да изиска изменение на решението за тези мерки, освен в производството по иска за упражняването на родителските права, който може да се предяви след или едновременно с подаването на молбата за временни мерки,

— всяка от страните може да предяви иск за упражняването на родителските права — както страната, която е поискала, така и тази, която не е поискала временни мерки,

— когато временните мерки са постановени преди предявяването на иска, последиците им се запазват само ако искът се предяви в 30-дневен срок от постановяването им,

— когато молбата за временни мерки е подадена преди предявяването на иска, той се предявява пред териториално компетентния съд, който може да е същият, който преди това е постановил временните мерки, а може и да е друг съд,

— въпросът за компетентността може да се повдигне едва при евентуалното обжалване на първоинстанционното решение по иска, и

— е трудно да се предвиди колко време средно би могло да изтече между постановяването на решението за временните мерки и решението по жалбата пред различен съд.

97 Като се има предвид значението на временните мерки в областта на родителската отговорност — независимо дали са постановени от компетентния по иска съд, или не, — и по-специално възможните им последици за малките деца (вж. в този смисъл Решение от 11 юли 2008 г. по дело Rinau, C-195/08 PPU, Сборник, стр. I-5271, точка 81) и особено за разделени близнаци, и като се има предвид, че постановилият мерките съд е издал удостоверение по член 39 от Регламент № 2201/2003, въпреки че действието на посочените в удостоверението временни мерки е обусловено от предявяването на иск в 30-дневен срок, важно е да се осигури възможност на засегнатото от подобно производство лице, дори да е изслушано от постановилия мерките съд, да обжалва решението за временните мерки, така че пред друг съд, а не пред този, който е постановил мерките, произнасяйки се в кратък срок, да оспори в частност извода на постановилия мерките съд, че е компетентен по иска, или — ако от решението не е видно, че съдът е компетентен или че смята, че е компетентен по иска на основание на този регламент, — да се позове на неспазването на условията, предвидени в член 20 от посочения регламент и напомнени в точка 77 от настоящото решение.

98 Правото на обжалване трябва да може да се упражни, без това да означава, че жалбоподателят приема евентуалния извод на постановилия временните мерки съд, че е компетентен по иска.

99 Националният съд трябва по принцип да прилага националното си право, като следи за осигуряване на пълната ефикасност на общностното право, което при необходимост може да означава да не приложи национална разпоредба, която представлява препятствие в тази насока, или да тълкува национална разпоредба, създадена единствено с оглед на чисто вътрешно положение, за да я приложи към разглежданото трансгранично положение (в този смисъл вж. по-специално Решение от 9 март 1978 г. по дело Simmenthal, 106/77, Recueil, стр. 629, точка 16, Решение от 19 юни 1990 г. по дело Factortame и др., C-213/89, Recueil, стр. I-2433, точка 19, Решение от 20 септември 2001 г. по дело Courage и Crehan, C-453/99, Recueil, стр. I-6297, точка 25, Решение от 17 септември 2002 г. по дело Muñoz и Superior Fruiticola, C-253/00, Recueil, стр. I-7289, точка 28, както и Решение от 8 ноември 2005 г. по дело Leffler, C-443/03, Recueil, стр. I-9611, точка 51).

100 С оглед на всички изложени съображения на поставения въпрос следва да се отговори, че разпоредбите на член 21 и сл. от Регламент № 2201/2003 не се прилагат към временни мерки по член 20 от този регламент, свързани с упражняването на родителските права.

По съдебните разноски

101 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

Разпоредбите на член 21 и сл. от Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000, не се прилагат към временни мерки по член 20 от този регламент, свързани с упражняването на родителските права.

Подписи